

ДУГОУЗЛАЗНИ И ДУГОСИЛАЗНИ АКЦЕНАТ

- **АКЦЕНАТ ЈЕ ПОЈАЧАНИ ИЗГОВОР ЈЕДНОГ СЛОГА У РЕЧИ.**
 - **У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ ПОСЛЕДЊИ СЛОГ НИКАДА НИЈЕ АКЦЕНТОВАН.**
 - **НОСИЛАЦ АКЦЕНТА У СЛОГУ ЈЕ САМОГЛАСНИК (А,Е,И,О,У) ИЛИ СУГЛАСНИК Р.**
 - **АКЦЕНТОВАНИ СЛОГОВИ РАЗЛИКУЈУ СЕ ПРЕМА КВАНТИТЕТУ И ПРЕМА КВАЛИТЕТУ.**
ПРЕМА КВАНТИТЕТУ (ТРАЈАЊУ) РАЗЛИКУЈЕМО ДУГЕ И КРАТКЕ АКЦЕНТЕ.
ПРЕМА КВАЛИТЕТУ (ТОНУ) РАЗЛИКУЈЕМО УЗЛАЗНЕ И СИЛАЗНЕ АКЦЕНТЕ.
 - **СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ИМА ЧЕТИРИ АКЦЕНТА.**
1. Прво изговори, а затим подвуци акцентовани (наглашени) слог у следећим речима:
КРУЖИТИ, ЧИТАТИ, ОБУЧАВАТИ, ТРЕПЕРИТИ, ИСПИТАТИ, РАЗУМЕТИ
 2. Заокружи речи са дугим акцентом:
РУКАВАЦ, ОБУСТАВИТИ, НАГРАДИТИ, ЛОПТА, РУКА, ЦИПЕЛА, ПРИЧА
УПОРНОСТ, ЧАРАПА, ОБУВАТИ, ШЕШИРЦИЈА, РУКАВИЦА, ПАНТАЛОНЕ

Изговори наведене речи и обрати пажњу на дужину изговореног наглашеног гласа (слога):

ЛЕПАК ЛЕПЉЕН ХОД ХОДАТИ ПУСТ ПУСТИЊА ПИСАТИ ПИСАН

Све речи у наведеном низу **према трајању изговореног наглашеног слога** имају **дуг акценат**. Ако упоредимо начин изговора дугих самогласника, уочићемо разлику у **ИНТОНАЦИЈИ** (спуштању или подизању тона).

- ЛЕПАК, ХОДАТИ, ПУСТИЊА, ПИСАТИ

У овим примерима, при изговарању акцентованог вокала глас се диже – то је узлазна интонација.

Дуги акценат са узлазном интонацијом назива се ДУГОУЗЛАЗНИ АКЦЕНАТ.

Овај акценат имамо и у следећим речима:

СЛУГА, СНАГА, ПРИРОДА, ТЕСАН, ПОНОЋ, ГРАНА, ЦВРЧАК, РУКА, СЛУТИТИ, ВАЖАН, ПРЕПИСАТИ...

➤ ЛЕПЉЕН, ХОД, ПУСТ, ПИСАН

У овим речима се при изговарању акцентованог вокала глас мало диже, а затим спушта – то је силазна интонација.

Дуги акценат са силазном интонацијом назива се ДУГОСИЛАЗНИ АКЦЕНАТ.

Дугосилазни акценат имамо и у следећим речима:

ДАР, ЦРКВА, ПУЖ, БЛЕД, БРОЈ, ПУТНИК, ПРИЧА, РУКЕ, СНАЖАН...

Акценат се обележава посебним знаком који се пише изнад наглашеног самогласника или наглашеног вокалног Р:

НАЗИВ АКЦЕНТА	ОЗНАКА АКЦЕНТА
ДУГОУЗЛАЗНИ	/
ДУГОСИЛАЗНИ	⤿

1. Први корак у одређивању акцента јесте утврђивање места акцента.
2. Други корак у одређивању акцента јесте утврђивање квантитета (да ли је акценат дуг или кратак).
3. У трећем кораку одређујемо квалитет акцента (да ли је акценат силазни или узлазни).
 - Једносложне речи могу имати само силазни акценат.
 - На унутрашњем слогу вишесложних речи могу стајати само узлазни акценти.

Пажљиво прочитати лекцију и урадити задатке из Граматике на странама 144, 147 и 148.